

लोक सेवा आयोग
नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय
श्रेणीका पदहरुको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

पत्र /विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ । तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।

लोक सेवा आयोग

नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणीका पदहरुको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
१२. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१४. पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०८०/१०/२२

लोक सेवा आयोग
नेपाल वन सेवा, जनरल फरेस्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय
श्रेणीका पदहरुको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र (Paper I) :-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.8 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2 निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
 - 2.2.1 निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
 - 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरू
- 2.3 संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4 संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.7 मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8 सार्वजनिक वडापत्र (Public Charter)
- 2.9 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

लोक सेवा आयोग
नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय
श्रेणीका पदहरूको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - Knowledge)

(३० प्रश्न × २ अङ्क = ६० अङ्क)

१. **सिल्भिकल्चरको सिद्धान्त र अभ्यास (Principle and Practice of Silviculture)**
 - १.१ सिल्भिकल्चरको परिचय
 - १.२ सामान्य सिल्भिकल्चरका शब्दावलीहरू
 - १.३ वन र वनस्पतिलाई असर गर्ने स्थानीय कारकहरू (Locality Factors)
 - १.४ मुख्य वनजन्यरूख प्रजातिहरूको सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू (साल, सिसौ, खोटे सल्ला, खयर, उतिस, गोब्रे सल्ला, मसला, चाँप, पोपलर, टिक, देवदार, गुराँस आदि)
२. **वन व्यवस्थापन (Forest Management)**
 - २.१ वनको परिभाषा तथा नेपालमा वनका प्रकारहरू (Forest Types)
 - २.२ नेपालमा सामान्यतया रोपिने रूख प्रजातिहरूको नर्सरी तथा रोपण प्रविधि
 - २.३ तराई, पहाड तथा हिमाली क्षेत्रमा पाईने महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरू
 - २.४ महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू
 - २.५ महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको पहिचान तथा प्रयोग
 - २.६ काठ सिजनिङ्ग (Wood Seasoning), काठ उपचार (Wood Treatment) तथा काठमा देखिने प्रमुख दोषहरू (Defects)
 - २.७ वन डढेलो तथा वन अतिक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन
३. **समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन (Community based Forest Management)**
 - ३.१ समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका मोडलहरू (सामुदायिक वन, कबुलियती वन तथा साझेदारी वन) र यिनीहरू बीच भिन्नता
 - ३.२ सामुदायिक वन, कबुलियती वन तथा साझेदारी वनका विधान तथा कार्य योजना सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - ३.३ सामुदायिक वन सम्बन्धी दिग्दर्शन तथा सामुदायिक वनको स्रोत सर्वेक्षण निर्देशिकाहरूको सामान्य जानकारी
 - ३.४ कृषिवन र निजी वनमा लगाईने प्रमुख रूख प्रजातीहरू
४. **वन सर्भे तथा वन स्रोत सर्वेक्षण (Forest Survey and Forest Resource Inventory)**
 - ४.१ वन स्रोत सर्वेक्षणको अवधारणा
 - ४.२ वन स्रोत सर्वेक्षणमा प्रयोग हुने विभिन्न साधन र उपकरणहरू
 - ४.३ रूखहरूको व्यास (Diameter) र उचाइ (Height) मापन
 - ४.४ खडा र काटिएका रूखहरूको आधारभूत क्षेत्रफल (Basal area), आयतन (Volume) र बायोमास (Biomass) गणना
५. **वन्यजन्तु व्यवस्थापन (Wildlife Management)**
 - ५.१ नेपालमा राष्ट्रिय निकुन्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ति क्षेत्रको परिचय

लोक सेवा आयोग

नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणीका पदहरूको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.२ नेपालको वन्यजन्तु र वनस्पति प्रजातिको संरक्षणतथा व्यवस्थापन
 ५.३ नेपालमा वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न निकायहरू
 ५.४ मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वका कारण तथा समाधान का सम्भाव्य उपायहरू

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		६०	३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०

प्रथम पत्रको **भाग (Part II)** सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge) को पाठ्यक्रमका इकाईबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरू सोधिने छ ।

इकाई	1	2	3	4	5
प्रश्न संख्या	6	6	6	6	6

लोक सेवा आयोग
नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्कस् एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय
श्रेणीका पदहरुको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र (Paper II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)

खण्ड (Section) (A) :- ५० अङ्क

१. सामान्य जानकारी (General Information)

- १.१ वनको परिभाषा तथा वनका प्रकारहरू (Forest Types)
- १.२ नेपालमा वन संगठनको परिचय
- १.३ वन ऐन २०७६ र वन नियमावली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.४ नेपालमा काठ दाउरा संकलन र बिक्री वितरण सम्बन्धी व्यवस्था
- १.५ राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ को परिचय
- १.६ सरकारद्वारा व्यवस्थित वन व्यवस्थापनका समस्या र चुनौतीहरू
- १.७ सामुदायिक वनसम्बन्धी मार्गदर्शन तथा र सामुदायिक वनको स्रोत सर्वेक्षण निर्देशिकाहरुको सामान्य जानकारी
- १.८ वन र जैविक विविधता संरक्षण र व्यवस्थापनमा फरेष्टरको भूमिका

२. सिल्भिकल्चरको सिद्धान्त र अभ्यास (Principle and Practice of Silviculture)

- २.१ सिल्भिकल्चरको परिचय
- २.२ सिल्भिकल्चरका शब्दावलीहरू
- २.३ वन र वनस्पतिलाई असर गर्ने स्थानीय कारकहरू (Locality Factors)
- २.४ मुख्य वन रूख प्रजातिहरूको सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू (साल, सिसौ, खोटे सल्ला, खयर, उतिस, मसाला, देवदार, गोब्रे सल्ला, चिलाउने, कटुस, साज, सिमल, चाँप, गुराँस आदि)
- २.५ नेपालको वनमा अभ्यास गरिएका वन व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू

३. वन व्यवस्थापन (Forest Management)

- ३.१ नेपालमा वन व्यवस्थापनको इतिहास
- ३.२ नेपालमा वन व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूको सामान्य जानकारी
- ३.३ वन नर्सरी, नेपालमा सामान्यतया रोपिने रूख प्रजाति तथातिका रोपण प्रविधि
- ३.४ तराई, मध्य पहाडी र उच्च हिमालय क्षेत्रमा वन व्यवस्थापनका समस्याहरू

४. जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावार (Non-timber Forest Products)

- ४.१ नेपालमा पाईने जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारको बारेमा जानकारी
- ४.२ तराई, पहाड तथा हिमाली क्षेत्रमा पाईने महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरू
- ४.३ महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको पहिचान र प्रयोग
- ४.४ महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको सामान्य सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू
- ४.५ महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको संकलन तथा बिक्री वितरणको बारेमा सामान्य जानकारी

५. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन (Community Based Forest Management)

- ५.१ समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनको अवधारणा

लोक सेवा आयोग

नेपाल वन सेवा, जनरल फरेस्ट्री समूह र नेशनल पार्क्स एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणीका पदहरूको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.२ विभिन्न प्रकारका समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनमोडलहरू (सामुदायिक वन, कबुलियती वन साझेदारी वन, वन संरक्षण क्षेत्र)
- ५.३ सामुदायिक वन, कबुलियती वन तथा साझेदारी वन व्यवस्थापनका विधान तथा कार्ययोजनासम्बन्धी जानकारी
- ५.४ नेपालमा सामुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका चुनौती र अवसरहरू

खण्ड (Section) (B) : - ५० अङ्क

६. वन सर्भे तथा वन स्रोत सर्वेक्षण (Forest Survey and Forest Resource Inventory)

- ६.१ वन स्रोत सर्वेक्षणको अवधारणा र वन व्यवस्थापनमा प्रयोग
- ६.२ वन स्रोत सर्वेक्षणमा प्रयोग हुने विभिन्न साधन र उपकरणहरू
- ६.३ रूखहरूको व्यास (Diameter) र उचाइ (Height) मापन
- ६.४ खडा र काटिएका रूखहरूको आधारभूत क्षेत्रफल (Basal area), आयतन (Volume) र बायोमास (Biomass) गणना

७. कृषि वन र निजी वन (Agroforestry and Private forestry)

- ७.१ कृषि वन र निजी वनको अवधारणा र महत्व
- ७.२ वन र जैविक विविधता संरक्षणमा कृषि वन र निजी वनको भूमिका
- ७.३ कृषि वन र निजी वनमा लगाईने प्रमुख रूख प्रजातीहरू

८. वन्यजन्तु व्यवस्थापन (Wildlife Management in Nepal)

- ८.१ नेपालमा राष्ट्रिय निकुन्ज, वन्यजन्तु आरक्षसंरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रको सामान्य जानकारी
- ८.२ नेपालको वन्यजन्तु प्रजातिको संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- ८.३ नेपालमा वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न निकायहरूको भूमिका
- ८.४ मानव वन्यजन्तु दन्द्धका (Human Wildlife Conflict) कारण तथा समाधानका उपायहरू

९. वन उत्पादन र उपयोग (Forest Production and Utilization)

- ९.१ काठ कटान गर्ने औजार तथा प्रविधि
- ९.२ नेपालमा काठकटान तथा बजारीकरणमा संलग्न निकायहरू
- ९.३ काठ सिजनिङ्ग र उपचार (Wood Seasoning and Wood Treatment) सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ९.४ वनबाट प्राप्त हुने वातावरणीय सेवा सम्बन्धी सामान्य जानकारी

१०. वन, जैविक विविधता संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनमा अन्तर सम्बन्धित विषयहरू

- १०.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १०.२ वन क्षेत्रमा लैङ्गिक र सामाजिक समावेशीकरणको परिचय
- १०.३ प्राकृतिक स्रोत संरक्षण र व्यवस्थापनमा सुशासन
- १०.४ नेपालमा वन विकासमा संलग्न प्रमुख आयोजनाहरू
- १०.५ वन प्रचार प्रसारको (Forest Extension) अवधारणा, महत्व तथा तरिकाहरू

लोक सेवा आयोग

नेपाल वन सेवा, जनरल फरेष्ट्री समूह र नेशनल पार्कस् एण्ड वाइल्ड लाइफ समूह, राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणीका पदहरूको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

१०.६ वन डढेलो तथा वन अतिक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन

१०.७ वन तथा वन्यजन्तु मुद्दा सम्बन्धी कानुनी प्रक्रियाको सामान्य अवधारणा (मुचुल्का लगाएत अन्य कानुनी कागजातहरूको तयारी)

१०.८ एकिकृत जलाधार व्यवस्थापन (Integrated Watershed Management) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)					
पत्र	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-Knowledge)	(A)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०
		(B)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०